

ἀποκαλέσαντος ἀνδροφόρον καὶ τῶν ἀχράντων μυστηρίων ἀνάξιον. Ἐλλ' ὅτι τοῦτο δὲν συνέβη ποτὲ ἀπεδείχθη ἀριδήλως ὑπὸ τῶν σοφωτάτων νεωτέρων ἐφευνητῶν· καὶ τῇ ἀληθείᾳ οὐδὲ ἡδύνατο νὰ συμβῇ, διότι, καθ' ἀ εἰδομεν, δ Φώτιος ἀρχὴν εἶχε νὰ περιποιῆται πάντα κυριάρχην, ιυμβιβασθεὶς δέ, ὅπως ἡξένδρομεν ἥδη, πρὸς τὸν δολοφόρον τοῦ φίλου αὐτοῦ καὶ εὐεργέτου Βάρδα βεβαίως πολὺ δλιγάτερον ἥθελε διστάσει νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὸν Βασίλειον, ὅστις ἐπὶ τέλους δὲν κατέστησεν ἔκποδὸν τὸν Μιχαὴλ Γ' εἴμην διότι προδήλως· καὶ ὁμολογουμένως ἐκινδύνευεν ἔξι αὐτοῦ. Πολιτικοὶ λοιπὸν λόγοι ὑπηγόρευσαν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Βασιλείου, λόγοι ἐσωτερικοὶ καὶ ἔξωτερικοὶ σπουδαιότατοι. Ἐν πρώτοις οἱ Ἰγνατιανοὶ ἡσαν ἀσυγκρίτως πολυαριθμότεροι τῶν φωτιανῶν. Ναὶ μὲν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀρχιερέων συνετάσσοντο μετὰ τοῦ Φωτίου ἀλλ' ὅλον τὸ πανίσχυρον μοναχικὸν τάγμα καὶ ὅλον τὸ πλῆθυς τοῦ λαοῦ ἡσαν τυφλῶς ἀφωσιωμένοι εἰς τὸν Ἰγνάτιον, ὥστε πατριαρχεύοντος τοῦ Φωτίου ἥθελεν ἔξακολουθεῖ κατάστασις πραγμάτων ἀνάλογος ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως· δὲν μὲν ἀνώτερος κλῆρος καὶ οἱ τῆς ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως ἀνθρώποι ἥθελον εἶναι εὐχαριστημένοι ἀλλ' ἡ μεγάλη τοῦ ἔθνους πλειονοψηφία ἥθελεν ἀντιπολιτεύεται, καὶ δεινὴ ἐντεῦθεν ἥθελεν ἐπικρατήσει ἐν τῇ Ἀνατολῇ ταραχῇ, τὴν ὁποίαν πρὸ πάντων ἥθελεν δ Βασίλειος νὰ κατευνάσῃ, σκοπῶν κυρίως νὰ ἀνορθώσῃ καὶ νὰ ἀναδιοργανώσῃ τὸ κράτος δσον οἰόν τε ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑφισταμένης κοινωνικῆς καὶ ἡθικῆς αὐτοῦ καταστάσεως. Πλὴν τούτου δ Βασίλειος ἵνα ὑποστηρίξῃ τὸν Φωτίον ἔπρεπεν ἀναγκαίως νὰ ἐπικυρώσῃ καὶ ἴσως νὰ αὐξήσῃ τὰς θυσίας εἰς τὰς ὁποίας καθυπεβλήθη δ Μιχαὴλ Γ' πρὸς τὸν Λουδοβίκον Β', ἐνόμιζε δὲ δ Βασίλειος δλιγάτερον ἐπισφαλές νὰ φανῇ ἐνδίδων κατά τι εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἀρχιερέως τῆς Δύσεως ἡ εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Δύσεως. Αἱ πρῶται ἡδύναντο νὰ ματαιωθῶσιν ἐν τῇ πράξει, δπως συνέβη ἐπὶ Εἰρήνης καὶ Ταρασίου, διότι ἡ μερὶς ἐπὶ τῆς ὁποίας αὗται ἐστηρίζοντο ἐνόσφη ἥτο ἐκτὸς τῶν πραγμάτων, ἀμα περιελθοῦσα εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς ἐκκλησίας, φυσικῷ τῷ λόγῳ ἐμετρίαζε τὸν ὑπὲρ αὐτῶν ζῆλον, ὃς ἀντιβαίνοντα εἰς τὰ ἔδια αὐτῆς συμφέροντα ἐνῷ δ Λουδοβίκος Β' εἶχεν ἀπαιτήσεις πολὺ πρακτικωτέρας· δὲν ἥρκεῖτο νὰ ἀναγνωρισθῇ δ αὐτοκρατορικὸς αὐτοῦ τίτλος, ἀλλ' ἥξιον νὰ ἐπικαλῆται αὐτοκράτωρ αὐγονστος Ρωμαίων, δνομάζων ἀπλῶς τὸν Βασίλειον αὐτοκράτορα νέα; Ρώμης δ ἐστι πιρεσκευάζετο νὰ περιορίσῃ τὸν Βασίλειον εἰς μόνην τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἀνατολῆς, ἀφαιρῶν ἀπ' αὐτοῦ πᾶν δικαίωμα ἐπὶ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας, κατὰ δὲ τὰς ἐπικρατούσας τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει πολιτικὰς δοξασίας τοιαύτη ἀπαίτησις ἐλογίζετο ὡς ἀντιβαίνουσα εἰς τὰ κυριώτατα τοῦ κράτοις συμφέροντα. Εἶναι ἀληθὲς δτι δ Λουδοβίκος Β' δὲν ἥτο ἰκανὸς νὰ ὑποστηρίξῃ τοιαύτας ἀξιώσεις, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀναγνωρίσεως αὐτῶν, ἔστω καὶ ἐμμέσου, ἡδύνατο νὰ ὀφεληθῇ ἀλλοὶ ἴσχυρότεροις αὐτοῦ διάδοχος. Καὶ ἔπειτα δ Λουδοβίκος Β' δὲν ἡδύνατο οὐδὲ ὡς πρὸς τὸν πάπαν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς πρὸ μικροῦ τότε συγκροτηθείσης συνόδου· μετ' ὀλίγον μάλιστα συνεβιβάσθη πρὸς αὐτόν· ὅστε καὶ κατὰ τούτο δ Βασίλειος ἐνόμιζε τὴν μετὰ τοῦ πάπα συνεννόησιν προτιμοτέραν τῆς μετὰ τοῦ Λουδοβίκου, ἀφοῦ διὰ τῆς μετὰ τοῦ τελευταίου τούτου συμμαχίας δὲν ἥτο δυνατὸν νὰ καταβληθῇ δ πάπας.

Τοὺς λόγους τούτους εἶχε βεβαίως σταθμίσει πρὸ καιροῦ δ Βασίλειος καὶ εἶχε πρὸ καιροῦ διαφωνήσει πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Βάρδα καὶ τοῦ Μιχαὴλ ἐπὶ τοῦ προκειμένου πραχθέντα· διότι ἀλλοὶ δὲν δυνάμεθα νὰ ἔξηγήσωμεν πῶς, ἀμα μείνας μόνος κύριος τῶν πραγμάτων, ἐνόμισεν ὡς ἐν τῶν πρωτίστων αὐτοῦ καθηκόντων τὴν ἔξορίαν τοῦ Φωτίου καὶ τὴν τοῦ Ἰγνατίου ἀνάκλησιν. Συγχρόνως δὲ δ.τε. Βασίλειος καὶ δ Ἰγνάτιος